СИНИЧКА

А синичка на зиму і не заснула, і не відлетіла. Не заснула тому, що взагалі ніхто з пташок не хотів ховатися в темні нори та засинати. Але й відлітати вона не хотіла, хоч казали інші птахи, що в далеких теплих краях цілий рік, навіть узимку, цвітуть квіти і всякої комашні завжди досхочу.

— Ти замерзнеш тут, чепурушко,— казали солов'ї, які відлітали найраніше. Це були найкращі співці в лісі, і, напевно, вони так поспішали, бо боялися за свої голоси, як би не втратити їх на морозі. — Летімо швидше з нами!

— Ти вмреш з голоду, під снігом нічого не знайти, — говорили журавлі, розправляючи дужі, широкі крила. — Нам сумно, але треба летіти! — І вони жалібно закурликали.

"Я маленька, мені небагато треба", — подумала синичка.

— Нам набридає в одному місці,— заявили, збираючись в дорогу, граки. — Тепер ми летимо за кордон, а наші північні родичі прилетять сюди. Так вже ми, граки, виховані: влітку — вдома, взимку — мандрівка.

І вони, презирливо дивлячись на синичку, полетіли за кордон, а чужі граки з півночі, навпаки, прилетіли в наш ліс.

Синичка не розуміла, чому б і тим гракам не лишатися вдома, але, певне, вони були вже так виховані.

— Може й тобі хочеться летіти? — спитала з острахом лісова яблунька, на гілках якої умостилася синичка. Ах, як сумно, коли всі відлітають, коли йде сніг і виє хуртовина! Та нехай усі дерева скажуть

тобі: синички ще ніколи не кидали нас, навіть у найлютіші морози... Але, звичайно, як хочеш .

— Ні, ні, — заспокоїла її синичка,— я нікуди не полечу від тебе. Адже зимували тут і тато, і мама, лишаються брати і сестри. І дивись, скільки ще гостей налетіло з півночі зимувати в наш ліс... Мабуть, не така вже й страшна зима, як усі кажуть. — І вона застрибала по гілках, заглядаючи в усі щілинки, чи не заховалися де-небудь якийсь черв’ячок чи гусінь, бо вона й хвилинки не могла посидіти без роботи.

Синичка співала весело:

Ціні-ціні-зіні-зі!

Не боюся я зими.

Ти, зима, не лякай,

Я не кину рідний гай!

І всім деревам зробилося спокійніше. Та, мабуть, сама зима чула, як хвалилася синичка. Вона заскреготіла, зарипіла від люті. О* Це було добре чути по всьому лісі. Усі струмочки й річки кригою вкрилися. А вранці прокинулася синичка і побачила, що весь ліс у снігу: і долі сніг, і на гілках сніг — скрізь сніг.

— Ні, — думає синичка, а я все таки співатиму.

Сіла на гілочку й заспівала, Та тільки й голосок нібито не той, і дзвінко ніяк не виходить, а так трошки-трошки попискує:

Пінь-пінь, ах-ах-ах!

Поховалось все в снігах,

Та мене в'н не злякає,

Я не кину свого гаю!

Полетіли вітри до зими, кажуть: усе вже снігом засипали, і навіть великі річки вже зупинилися, а от є така птичка-невеличка, синичкою зветься, ніяк покоритися зимі не хоче. Стрибає та й годі! Не знаю вже, що там наказала зима вітрам, тільки задули вони так, що всі дороги, всі стежки замели, кучугури снігу, як гори, понасипали, завили так, що навіть вовки, які и самі вити мастаки, полякалися, а така дрібнота, як зайчики, білочки, лісові мишки, хоч вони і в хутряних шубках, боялися й носа вистромити на мороз.

А синичка залетіла за товсті гілки старого дуба, де чагарники та дерева переплелися між собою і вітрів не пускають, та й шукає ретельно в корі собі чогось поснідати. Така вже вдалася — не хоче сумувати та й годі! Бачить, у щілинці нори лежить ніби заніміла гусінь. От добре, хороший сніданок! Тільки до неї — аж тут три горобці налетіли, хочуть з-під самого синиччиного дзьобика гусінь вирвати Та метка синичка хіба поступиться! Одного клюнула, другого штовхнула — знялася бійка.

Полетіли горобці ні з чим. Трошки підбадьорена перемогою, синичка пострибала по гілках далі на розшуки.

Ніхто в лісі так вправно й швидко не літав, як вона. І чого тільки не виробляла синичка по дорозі, куди тільки не стукалася своїм маленьким дзьобиком! Побачили це вітри — захотіли знову догодити зимі і подули ще дужче. Треба хоч на мить синичці заховатися. Вона — пурх в якесь невеличке дупло. А то було білоччине дупло. Білочка лежала зіщулившись, зголодніла, замерзла. Може б, вона й схопила синичку,— коли голодний, то не дуже розбираєшся в їжі, — та синичка миттю вилетіла з дупла. Куди ж їй податись? Уже й вечір суне. Зимовий день

короткий — вигляне сонце, та так, ніби и воно змерзло,— швидше ховається. Сіла синичка на сосну. Наїжилася, голівку в крильця ввібрала, сидить — пуховий м’ячик та й годі. Так і заснула.

Не спи, синичко, обережна будь: дивись — потихеньку підкрадається до тебе куниця, уже й лапу свою хитру простягла — от-от схопить. Та побачила стара сосна таке лихо, заворушила лапатим гіллям. Стрепенулася синичка — мерщій від лихого ворога.

Отак і боролася синичка щодня, щомиті за своє життя.

І нам зима здається довгою, а такому малому створіннячку, як птичка, мабуть, кожен день — наче місяць. А все-таки стрибала й співала весь час, хоч голосок уже був зовсім тонесенький. А зима ще дужче лютує, — ну, як-таки так не може вона перемогти маленьку пташку! І рипить, і скрегоче, і снігу накидає, мов з рукава, просто купами, а не сніжинками.

— І що там зима виробляє? — питає сонечко у хмар. А хмари ж блукають по всьому небу і все бачать, що робиться.

— Та є в лісі птичка-невеличка, зветься синичка, не хоче вона зимі коритися — все стрибає та співає.

— Ану, гляну, що то за пташка, — мовило сонечко і глянуло.

Бачить — справді чепурна та гарна манісінька пташка по снігу ніжками чеберяє, і, видно, холодно їй і голодно, а стрибає. На гілку злізла, дзьобиком щось шукає.

— Ну й мила пташка, зими не боїться! — сказало сонечко і засміялось. А як сонечко засміється, то всі вже знають — враз тепліше стає. І всі вгору починають дивитись. І синичка голівку підвела. Бачить

— сонечко до неї сміється. Весело їй стало, і так голосно вона заспівала, що аж сонечко почуло:

Зіні-зіні-зіні-зінь,

А вже сонце і теплінь!

Сонце, сонечко, світи,

Не ховайсь за хмари ти!..

Ну, звичайно, після такої пісеньки сонечко вже не могло заховатись, і навіть коли вже брів у ліс вечір, воно трохи затрималося, тому й день став трошки довший.

А в лісі говорили:

— Слухайте, як сьогодні весело співає птичка-синичка. Може, це зимі кінець?

Другого дня сонечко ще раніше прокинулося, хотілось йому швидше знову на веселу пташку глянути. Тільки виглянуло — а синичка вже літає, і з нею ще багато синичок, та всі вони співають:

Зіні-зіні-зіні-зі,

Може, це кінець зимі?

Сонце; сонечко, вставай,

Приголуб наш рідний гай!

І так зробилося радісно, приємно всім, і захотілося всім рухатися, погрітися на сонечку. Замість снігу водичка почала капати: кап-кап, дзюр-дзюр... І краплинки стрівалися з краплинками, раділи, гомоніли, бігли навздогін по всьому лісу, дзюркотячи й сміючись:

Це ж весна! Ми струмки,

Ми весняні дітки,

По землі розлились,

Сповіщаємо скрізь,

Що синичка співа,

Що прибігла весна!

Замість високих кучугур з’явилися великі прозорі калюжі. Дерева прокидалися від холодного зимового сну і заглядали в них.

— Ой, яка я без листячка негарна! — жахнулася молода

берізка. — Краще б я й не прокидалася! — Та вона чула, як всередині вже просякають весняні соки і на вітах наливаються бруньки.

По снігу забігали весняні комашки, і навіть торішні метелики прокинулися. Що ж було робити зимі?

І сонечко сяяло, і струмки дзюрчали, і навіть вітри од рук відбивалися — не хотіли вже сердито дути, а почали грати з деревами та струмками і самі стали теплі та лагідні. Махнула зима рукою, зарипіла вночі востаннє та й подалася на північ. І вже всі знали, що скоро прибіжить весна, і поспішали швидше прибратись. Струмки вмивали

землю, вона вкривалася зеленою травицею, зацвітали перші квіти, набухали бруньки на деревах, летіли додому пташки.

— Ти жива, маленька? — весело гелготали гуси.

— Ти не замерзла, крихітко? — курликали журавлі. — От і ми вдома!

А коли у молодої берізки вже так розпустилися листки, що на них могли вміститися крапельки роси і з них можна було напитися, — прилетів і соловей.

Соловей співав краще від усіх у лісі. Всі пташки замовкали, коли він співав, і перша його пісня завжди була про далеку мандрівку, про теплі розкішні гаї з надзвичайними квітами й золотими плодами. І всі дерева слухали, і пташки слухали, і маленька синичка слухала і згадувала люту зиму, вітри, кучугури снігу. Може й справді краще відлітати туди? А як же тоді рідна берізка, і рідний старий дуб, і лісова яблунька?

Та старий дуб ніби знав, про що думає синичка, і лагідно бурмотів:

— А зиму все ж таки ти прогнала, і про весну ти перша заспівала.

Це почув соловей. І друга його пісня була про рідні ліси, які в сто разів кращі від найрозкішніших південних садів.

І ця пісня ще була хвалою маленькій, веселій, сміливій пташці, що не побоялася зими.

Синичці зробилося соромно, і вона щось зацвірінчала. До неї приєдналась друга, третя, четверта пташка. Вони цвірін— чали, що тепер весна, всім добре й радісно, і не треба думати про сніг і холод.

І тоді заспівали всі весняну радісну пісню. Ліс увесь шумів і струмки гомоніли. І хоч найкраще співав соловей, але в радісному лісовому хорі чути було і ніжний спів маленької синички.

* * *